

2

POBRESA, EXCLUSIÓ I PROTECCIÓ SOCIAL

2.1.

INTRODUCCIÓ

Aquest apartat integra, per segon any consecutiu, els continguts relatius al benestar econòmic, la distribució de la renda, la seguretat social i els serveis socials i de dependència, amb l'objectiu d'oferir una visió més articulada i interrelacionada de les principals polítiques i dinàmiques de protecció social a les Illes Balears. Aquesta mirada integrada permet analitzar de manera més precisa els efectes combinats de les prestacions econòmiques, les pensions i els serveis d'atenció sobre les condicions de vida de la població.

Després de l'impacte profund de la pandèmia de la COVID-19, els indicadors socials han mostrat una tendència de recuperació entre 2023 i 2024, amb nivells d'atur, renda i pobresa similars als d'abans de la crisi sanitària. En aquest context, la cobertura de prestacions socials ha estat un factor clau, amb un paper destacat de les pensions de jubilació com a principal escut protector de la població més gran. Tot i les millores observades, persisteixen dificultats materials, especialment relacionades amb l'habitatge, i es manté una elevada proporció de la població amb escassa capacitat per afrontar despeses imprevistes. Així mateix, l'envelliment demogràfic accentua la pressió sobre el sistema de seguretat

social i posa en evidència les mancances estructurals del sistema de dependència.

2. 2

POBRESA I EXCLUSIÓ SOCIAL

La pobresa ha estat i és una de les principals problemàtiques socials que han centrat l'atenció d'analistes socials. La seva consideració com un dels principals problemes socials és degut al fet que la pobresa és una situació no desitjable tant en l'àmbit individual com col·lectiu i que genera un problema ètic en les societats més riques que suporten altes taxes de població amb privacions.

Per qüestions d'economia d'espai, no es poden tractar totes les qüestions relacionades amb la pobresa i l'exclusió a les Balears, el document de referència del qual és l'informe anual d'EAPN¹.

2.2.1. RENDA I DESIGUALTAT

L'Enquesta de condicions de vida és la principal estadística harmonitzada en l'àmbit europeu per a l'estudi de la pobresa i la desigualtat.

1. Vegeu l'Informe de l'estat de la pobresa, disponible a: <https://www.eapn.es/estadodepobreza/>.

Les darreres dades disponibles amb data de tancament d'aquest apartat són les de l'Enquesta de condicions de vida de 2024 i fan referència a l'any anterior de l'entrevista, en aquest cas el 2023.

La renda mitjana neta per persona a les Illes Balears el 2023 va ser de 15.926 euros, de 23.689 per unitat de consum i de 42.232 per llar. En els tres casos, les rendes superen la mitjana espanyola: en un 7,6 % la renda mitjana per persona, en un 8,9 % la renda mitjana per unitat de consum i en

un 14,2 % la renda mitjana per llar (vegeu el quadre III-2.1). Les Balears se situen en la sisena posició, respecte a la resta de comunitats autònomes, en renda per persona, en la renda per llar i també per unitat de consum.

La renda mitjana per persona ha augmentat un 12,6 % respecte de l'any anterior, un 12 % la renda mitjana per unitat de consum i un 14,4 % la renda mitjana per llar. Són augments molt superiors als de la mitjana espanyola: 5,1 % de la renda neta

QUADRE III-2.1. RENDA NETA MITJANA PER PERSONA, UNITAT DE CONSUM I LLAR, PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2024)			
	Renda neta mitjana per persona	Renda mitjana per unitat de consum	Renda neta mitjana per llar
Comunitat de Madrid	17.275	25.712	44.889
País Basc	19.078	27.537	44.698
Comunitat Foral de Navarra	17.253	25.285	43.524
Ceuta	13.403	20.803	42.801
Illes Balears	15.926	23.689	42.232
Catalunya	16.546	24.412	41.959
Melilla	12.745	19.431	39.855
Aragó	15.747	22.875	37.563
Total Espanya	14.807	21.759	36.996
Principat d'Astúries	16.201	22.774	35.784
Cantàbria	14.708	21.320	35.149
Galícia	14.558	21.360	34.892
Canàries	13.372	19.797	34.819
La Rioja	14.529	20.901	34.295
Castella i Lleó	14.940	21.166	33.615
Comunitat Valenciana	13.374	19.574	33.031
Regió de Múrcia	11.967	18.111	32.764
Andalusia	12.191	17.990	31.015
Castella-la Manxa	12.357	18.219	31.001
Extremadura	12.421	18.050	29.341

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.
Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

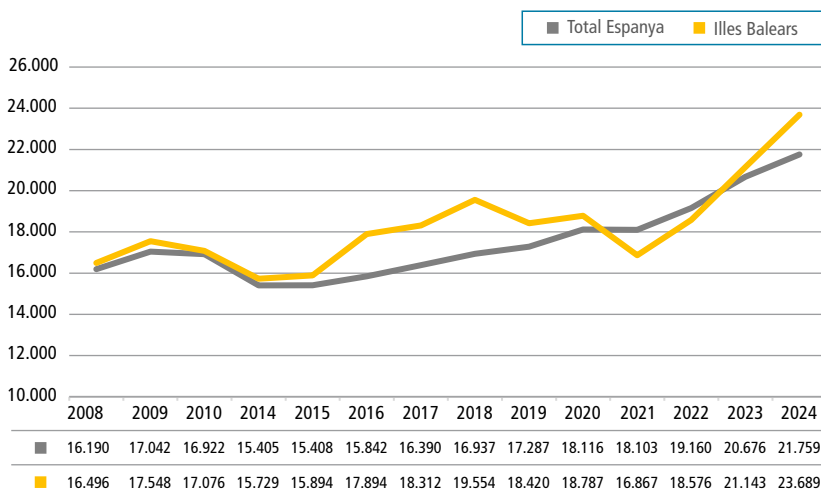
per persona, 5,2 % per unitat de consum i 6,2 % per llar.

Després de la caiguda de la renda l'any 2020, quan la renda es va situar per sota de la mitjana espanyola pels efectes més intensos de la crisi de la COVID-19 a l'arxipèlag balear, l'any 2023 es va recuperar la tendència anterior i es tornà a situar per sobre de la mitjana espanyola (vegeu el [gràfic III-2.1](#)). Si comparen les dades de l'ECV de 2024 amb les de 2020 (que fan referència a l'any 2019), la renda mitjana per unitat de consum ha superat en un 20,1 %, en el cas del conjunt d'Espanya, i en un 26,1 % en el cas de les Balears els valors previs a la pandèmia.

En la renda influeixen determinades variables. Per una banda, la renda augmenta

amb l'edat. Per exemple, mentre que els menors de 16 anys són els que en tenen menys (9.583 € de renda per persona), els de més de 65 anys arriben fins als 18.718 € nets per persona, quasi el doble. Per sexes, les dones tenen una renda mitjana de 15.670 €, un 3 % inferior a la dels homes (16.183 €). Per nivell d'estudis, la renda passa dels 14.993 € en les persones amb educació secundària fins a la primera etapa, als 16.440 € amb l'educació secundària completa i als 19.846 € amb estudis superiors. En relació amb el mercat de treball, les persones ocupades (17.816 €) i les jubilades (22.199 €) obtenen rendes mitjanes més altes que les aturades (12.898 €). Per nacionalitat, destaca la gran distància entre les rendes de les persones de nacionalitat espanyola (18.283 €) i estrangera (12.083 €).

Gràfic III-2.1.
Evolució de la renda mitjana per unitat de consum a les Illes Balears i Espanya (2008-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

2.2.2. DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA I DESIGUALTAT

L'indicador de referència per mesurar la desigualtat relativa de recursos és l'índex de Gini, el qual pren valors entre 0 i 100.

El valor 0 correspon a una distribució perfectament igualitària. Per tant, com més elevat, més desigualtat. A l'ECV de les Illes Balears el 2024 l'indicador té un valor de 28,7 (lleugerament més elevat que l'any anterior, que va ser de 28,5), més baix que el del conjunt d'Espanya (31,2 el 2024, a la inversa que en el cas de les Illes Balears, lleugerament inferior al 31,5 del 2023), i és la cinquena comunitat autònoma amb un índex més baix. L'índex de Gini de les Balears també és més baix que el de la Unió Europea dels 27, que l'any 2024 ha estat de 29,3, tres dècimes inferior al 29,6 del 2023.

Un altre dels indicadors per mesurar la distribució de la renda és el coeficient de la renda 80/20, que estableix la relació entre el 20 % més ric i el 20 % més pobre. A les Balears, amb els resultats de l'ECV de 2024, aquesta ràtio és de 4,6, inferior al 5,1 de l'any anterior, i a la mitjana espanyola, de 5,4. Les Illes Balears són la quarta comunitat autònoma amb l'índex més baix (vegeu el [quadre III-2.2](#)). El coeficient 80/20 de les Balears és quasi igual que el de la Unió Europea, de 4,7 el 2024. En els [gràfics III-2.2 i III-2.3](#) es pot consultar l'evolució d'aquests dos indicadors de desigualtat, en els quals destaca l'augment a partir de la crisi del 2009 i el descens en el cas de les Illes Balears a partir del 2018, que s'acosta i fins i tot se situa per sota de la mitjana europea.

La distribució de la població per decils de renda permet comparar la distribució de la renda respecte a la del conjunt d'Espanya, de manera que si les comunitats autònomes tinguessin un repartiment de la renda idèntic al del conjunt d'Espanya, en tots els decils de renda hi hauria un 10 % de la població. Comparat amb la distribució espanyola, les Balears tenen menys proporció de persones situades en els dos primers decils tots els decils, i és la quarta comunitat autònoma amb menys proporció, comparat amb Espanya, de persones en el primer i el segon decil. En canvi, hi ha més persones que a Espanya situades a partir del setè decil, més concretament, supera Espanya amb més d'un 8 % (vegeu el [quadre III-2.3](#)).

2.2.3. POBRESA ECONÒMICA

La pobresa genera un problema ètic en les societats més riques que suporten altes taxes de població amb privacions. Per analitzar el fenomen de la pobresa, són necessaris dos passos estretament connectats: (1) identificar qui són les persones pobres i (2) crear un mètode per agregar les característiques del conjunt de persones pobres en una imatge global de la pobresa.

Pel que fa al primer pas, això és la definició de la pobresa. En la literatura acadèmica hi ha moltes definicions, per la qual cosa és difícil extraure'n una de consensuada que condueixi a un abordatge metodològic concret. El dinamisme del concepte de pobresa és degut al fet que és determinat per factors estructurals i conjunturals propis del període temporal i context geogràfic que s'analitza i també per la perspectiva teòrica que s'adopti.

QUADRE III-2.2. ÍNDEX DE GINI I S80/S20, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2024)		
	Gini	Distribució de la renda S80/S20
Galícia	26,8	4,2
Aragó	27,1	4,4
Principat d'Astúries	28,1	4,6
Cantàbria	28,5	4,7
Illes Balears	28,7	4,6
Extremadura	28,8	4,6
Catalunya	29	4,7
La Rioja	29	4,8
País Basc	29,1	4,7
Regió de Múrcia	29,4	5,1
Castella-la Manxa	29,7	4,9
Castella i Lleó	29,8	5,1
Comunitat Foral de Navarra	30,7	5,5
Total Espanya	31,2	5,4
Andalusia	31,4	5,5
Canàries	31,6	5,7
Comunitat Valenciana	31,7	5,7
Comunitat de Madrid	31,8	5,5
Ceuta	39,9	9,4
Melilla	42,3	10,6

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

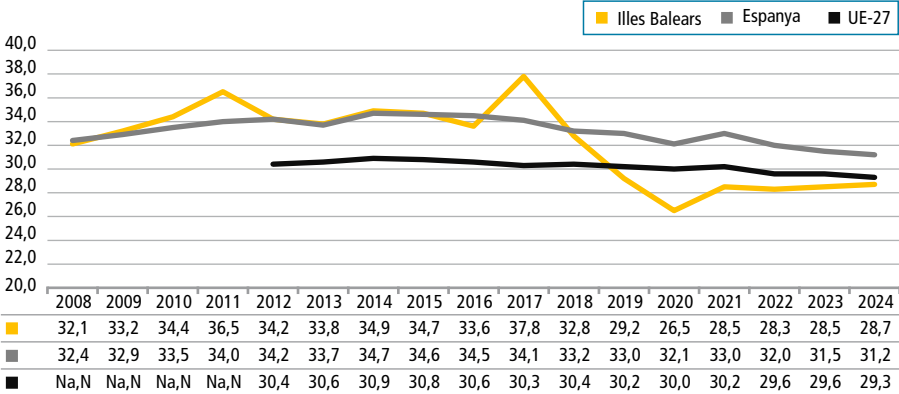
En aquesta situació d'existència de diferents aproximacions al concepte de pobresa, l'ús combinat de diferents perspectives teòriques i metodològiques pot conduir a un abordatge del problema més encertat. Tot i aquesta indeterminació, la majoria de les definicions coincideixen a assenyalar la privació humana com a determinant de la condició de pobresa, una privació que implícitament condueix a un judici i a un imperatiu moral sobre que alguna cosa s'ha de fer per pal·liar-la.

Aquesta privació pot prendre moltes dimensions: material, econòmica, social, laboral,

política, per citar-ne algunes, i la mirada que s'adopti del terme en condicionarà el càlcul. Tradicionalment, s'ha definit la pobresa com la manca de recursos materials i econòmics. Des d'aquesta mirada, s'utilitza el concepte de pobresa per definir la situació que pateixen les persones amb baix nivell d'ingressos, situació que es mesura de manera habitual a través de la renda de les persones o les llars, mitjançant l'establiment d'una línia de pobresa que permeti definir qui es troba en situació de pobresa. Poden adoptar-se diferents paràmetres o formes de mesurar la pobresa, tot i que n'hi ha amb més acceptació que altres.

Gràfic III-2.2.

Evolució de l'índex de Gini a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2008-2024)

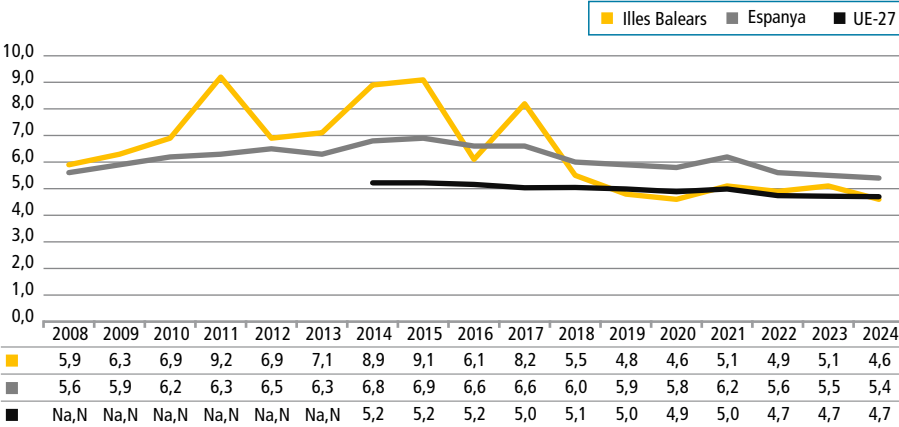

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ECV de l'INE i l'Eurostat.

Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

Gràfic III-2.3.

Evolució de la distribució de la renda S80/S20 a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2008-2023)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ECV de l'INE i l'Eurostat.

Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

Quadre III-2.3. Persones per decil de renda per unitat de consum per comunitat autònoma (comparativa amb les dades estatals) (2024)												
	Primer decil	Segon decil	Tercer decil	Quart decil	Cinquè decil	Sisè decil	Setè decil	Vuitè decil	Novè decil	Desè decil		
Melilla	26,7	14,7	10,5	4,8	4,5	3,2	7,7	9,9	7,0	11,0		
Ceuta	17,1	17,4	12,8	10,6	3,7	3,4	7,2	4,3	10,3	13,2		
Andalusia	15,5	14,2	13,5	10,6	9,6	9,9	7,5	7,5	6,2	5,5		
Regió de Múrcia	13,8	12,9	11,8	12,8	10,3	11,4	9,7	7,8	5,1	4,5		
Comunitat Valenciana	12,8	12,1	11,2	10,9	10,7	9,6	9,6	8,8	7,3	7,0		
Castella-la Manxa	11,8	16,4	12,4	10,5	12,1	7,6	10,0	8,2	5,6	5,4		
Canàries	11,6	13,2	10,5	11,7	10,2	11,0	10,1	6,4	7,7	7,6		
Extremadura	10,9	17,0	12,9	11,7	12,3	8,6	7,2	8,6	6,8	4,0		
Comunitat Foral de Navarra	10,2	4,0	7,6	5,3	8,7	12,5	11,2	12,1	13,5	14,9		
Total Espanya	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0		
Canlàbria	9,9	7,7	11,6	9,8	9,3	12,1	10,6	11,3	9,7	8,1		
Castella i Lleó	9,4	10,2	9,3	10,6	10,2	11,1	12,0	11,1	8,8	7,3		
La Rioja	8,5	11,1	11,2	8,9	11,0	12,3	10,4	9,6	8,9	8,1		
Aragó	7,5	7,6	7,2	10,3	9,6	11,9	12,5	11,5	13,3	8,6		
Galícia	7,2	7,4	10,7	9,7	13,7	12,2	11,7	10,6	10,0	6,8		
Comunitat de Madrid	7,0	7,4	7,3	8,3	9,1	9,6	9,6	11,4	13,3	17,0		
Illes Balears	6,8	4,8	11,4	9,9	10,6	8,5	11,8	11,5	13,3	11,5		
Principat d'Astúries	6,8	9,1	9,4	9,6	9,6	9,0	11,1	12,6	13,2	9,8		
Catalunya	6,6	6,5	7,6	10,1	9,4	9,7	11,5	12,2	12,8	13,7		
País Basc	5,3	4,6	6,1	7,4	7,7	9,6	10,2	12,2	17,7	19,1		

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024). Enquesta de condicions de vida.

Una primera aproximació implica definir la situació de pobresa de manera absoluta considerant que una persona pobra és la que no arriba a un mínim de recursos. Se'n defineix un nucli irreductible de la pobresa absoluta associat a necessitats d'alimentació, salut, vestit o educació. En termes econòmics, el Banc Mundial situa la línia de pobresa per als països d'ingressos mitjans baixos en 3,2 dòlars al dia, i 5,5 dòlars al dia per als països amb renda mitjana alta, mentre que la línia de pobresa extrema internacional —un llindar basat en la mitjana de les línies de pobresa nacionals dels quinze països més pobres del món—, la situa en 1,9 dòlars per dia.

En canvi, el concepte de pobresa relativa té en compte en la seva mesura l'entorn socioeconòmic de les persones, que es pot definir, per exemple, per una regió, un territori o un país. Des d'aquesta mirada, el concepte de pobresa és construït socialment i té significat en un determinat context històric i social. Així, utilitzant el concepte de «pobresa relativa» podem trobar que una persona pobra a Noruega o a Burundi tenguin ingressos o accés a recursos ben diferents, però que totes dues tenguin en comú la privació material en relació amb l'entorn socioeconòmic en què viuen. A efectes estadístics, es pot calcular de diverses maneres, com a partir de la mitjana o de la mediana dels ingressos. L'Institut Nacional d'Estadística (INE), en harmonització amb les estadístiques europees, estableix que una persona està en risc de pobresa quan els seus ingressos estan per sota del llindar de la pobresa. I el llindar de la pobresa es fixa en el 60 % de la mediana dels ingressos per unitat de consum⁵.

Amb dades de l'ECV de 2024 —referents a l'any 2023—, el llindar de pobresa a Espanya s'estableix en 11.584,4 € per a les llars amb una persona, superior als 10.989,5 euros de l'any anterior. Per a les llars amb dos adults i dos infants, el llindar està en 24.327,2 €. Segons aquest llindar, el 19,7 % dels residents a Espanya estan en risc de pobresa i l'11,3 % en el cas de les Balears, inferior a la mitjana espanyola (vegeu el [gràfic III-2.4](#)).

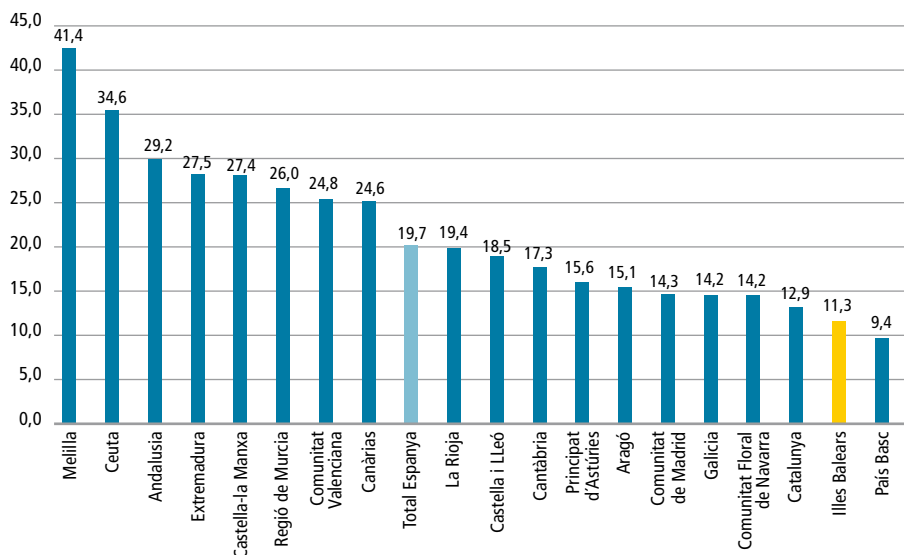
L'INE calcula la taxa de pobresa a tot Espanya per aquest llindar, però l'Ibestat utilitza un llindar de pobresa específicament per a les Illes Balears tenint en compte el seu nivell d'ingressos, que a l'ECV de 2024 s'ha establert en 12.777,4 € per a les llars amb una persona, superior als 11.846,8 euros. Per a les llars amb dos adults i dos infants, el llindar s'estableix en 26.832,5 €. Com en els anys anteriors, d'ara endavant s'utilitza el llindar relatiu per a les Balears.

Tenint en compte aquest llindar, la darre-ra taxa de pobresa a les Balears ha estat del 14,5 %, inferior al 18,8 % de l'any anterior, la qual cosa es tradueix en el fet que 221.211 persones viuen sota el llindar de la pobresa. La taxa és inferior a l'espanyola. La mida de la mostra de l'ECV a les Balears provoca que sigui més sensible als canvis i experimenta fortes pujades i baixades, i més que a la dada concreta s'hagin d'analitzar les tendències.

Durant els anys posteriors a la gran crisi, la taxa de pobresa balear es va situar per sobre de la taxa espanyola, amb la qual cosa es va assolir l'esgarrifosa dada que un de cada quatre residents a l'arxipèlag vivien sota el llindar de la pobresa. Des de l'any

Gràfic III-2.4.

Taxa de risc de pobresa (en %) per comunitats autònomes, amb el llindar de pobresa del conjunt d'Espanya (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

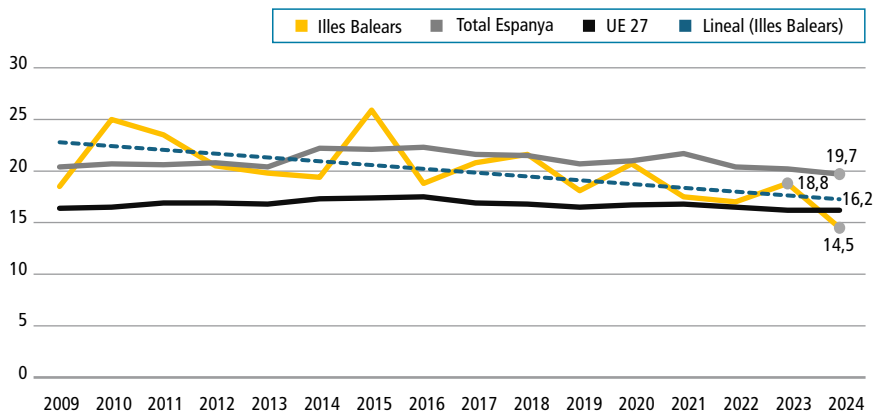
2012, la taxa balear ha estat per sota de la mitjana espanyola, excepte per als anys 2015, 2018 i 2020, quan es produeixen forts repunts. L'any 2023 es torna a produir una pujada, d'1,8 punts respecte de l'any anterior, i es redueix la distància amb la taxa de pobresa espanyola en dues dècimes. En canvi, la baixada del 2024 situa les Balears per primera vegada per sota de la mitjana europea (vegeu el [gràfic III-2.5](#)).

2.2.4. RISC DE POBRESA I EXCLUSIÓ SOCIAL

El concepte d'exclusió social de mica en mica ha desplaçat el de pobresa en el marc d'acció de la Unió Europea. L'estratègia

Europa 2020, entre els seus objectius, es va marcar reduir la taxa de pobresa i exclusió social en un 25 % en el conjunt de la Unió Europea, que equivalia a 20 milions de persones. Per fer el seguiment d'aquest objectiu, en l'àmbit comunitari es va definir l'indicador AROPE (At Risk Of Poverty and/or Exclusion), amb una metodologia unificada per al seu càlcul anual en els països de la UE. Aquest indicador recull la multidimensional del concepte d'exclusió social i incorpora, en el seu càlcul: (1) la taxa de risc de pobresa després de transferències socials, (2) la carència material extrema de béns i (3) les llars que presenten una intensitat laboral molt baixa. L'any 2021 es va dur a terme una revisió metodològica de l'indicador AROPE, alineada amb l'estratègia Europa

Gràfic III-2.5.

Evolució de la taxa de pobresa a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2009-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Eurostat, l'INE i l'Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

2030. Les taxes de l'AROE que es recullen en aquest apartat fan referència a aquesta nova metodologia².

El quadre III-2.4 recull els resultats de la taxa AROPE i els seus components. Cal recordar que l'INE explota les dades de l'ECV d'acord amb el llindar de renda espanyol. Amb un 16,2 % de persones en risc de pobresa i exclusió social, les Balears són la segona comunitat autònoma amb una taxa més baixa. Amb el llindar de pobresa relatiu a les Balears, la taxa augmenta fins al 18,4 %. Pel que fa a les persones amb carència material i social extrema, el 4,3 % de la població tenen carència almenys

en set conceptes en una llista de tretze, quasi la meitat que la mitjana espanyola (8,3 %). Passa igual en l'indicador de llars amb baixa intensitat del treball, indicador que recull les llars en què els membres en edat de treballar, que ho van fer menys del 20 % del total del seu potencial de treball durant l'any de referència, que, amb el 4,2 % de la població, és la comunitat autònoma amb una taxa més baixa.

La sèrie històrica de la nova definició de la taxa AROPE està disponible des de l'any. Les Illes Balears han estat més properes a les taxes de pobresa i exclusió social de la Unió Europea que d'Espanya, excepte per al 2014, en què la taxa a les Balears va arribar al 30,3 % (vegeu el gràfic III-2.6).

A les Balears, la taxa AROPE dels homes (18,1 %) és inferior a la de les dones (18,7 %). Per edat, és especialment alta en els menors de 16 anys (28,8 %) i d'entre 30 i 44 anys (21,8 %), mentre que la taxa més

2 Vegeu: Arcarons, J. (2023). «RIII.1 Nota metodològica sobre l'Enquesta de condicions de vida i els canvis introduïts l'any 2021», a la memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2021. Disponible a: https://www.caib.es/sites/ces/ca/d/riii1_nota_metodologica_sobre_lenquesta_de_condicions_de_vida_i_els_canvis_introduïts_lany_2021/.

QUADRE III-2.4. TAXA AROPE PER COMUNITATS AUTÒNOMES (AMB EL LLINDAR DE RENDA DEL CONJUNT D'ESPANYA) I ELS SEUS COMPONENTS (2024)				
	Taxa de risc de pobresa o exclusió social (indicador AROPE)	En risc de pobresa	Amb carència material i social extrema	Vivint en llars amb baixa intensitat en el treball ç (de 0 a 64 anys)
Melilla	44,5	41,4	9,4	16,3
Ceuta	42,2	34,6	14,0	21,9
Andalusia	35,6	29,2	10,6	12,0
Castella-la Manxa	34,2	27,4	8,6	10,7
Extremadura	32,4	27,5	5,0	10,6
Regió de Múrcia	32,4	26,0	8,5	5,9
Canàries	31,2	24,6	10,8	10,4
Comunitat Valenciana	29,9	24,8	9,1	8,8
Total Espanya	25,8	19,7	8,3	8,0
Castella i Lleó	24,0	18,5	6,5	7,0
La Rioja	22,6	19,4	3,7	5,2
Cantàbria	22,2	17,3	6,0	7,7
Aragó	21,0	15,1	8,2	5,5
Principat d'Astúries	20,9	15,6	5,7	10,0
Comunitat de Madrid	20,9	14,3	8,5	4,9
Catalunya	20,5	12,9	8,6	6,1
Galícia	18,8	14,2	4,8	7,1
Comunitat Foral de Navarra	18,3	14,2	6,3	8,5
Illes Balears	16,2	11,3	4,3	4,2
País Basc	14,8	9,4	4,6	6,9

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

baixa es registra entre les persones més grans de 65 anys (13,6 %).

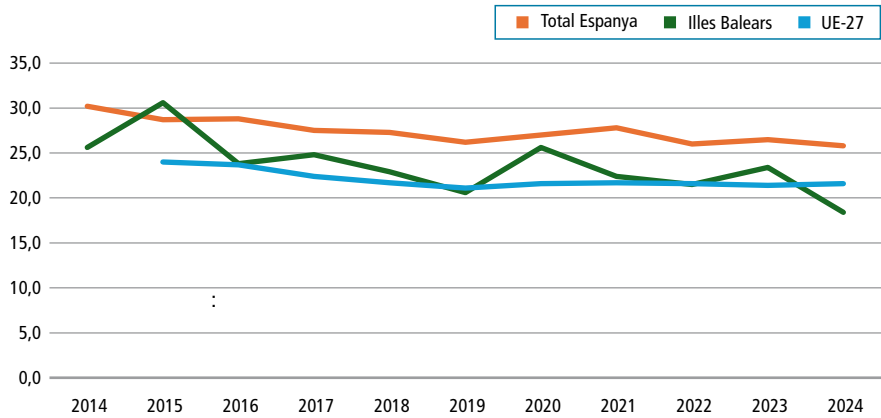
D'altra banda, el percentatge de residents a les Balears que arriben a final de mes amb certa o molta dificultat assoleix la taxa més baixa de tota la sèrie des del 2004, el 40,1 % (vegeu el [gràfic III-2.7](#)).

2.2.5. MANCANÇA MATERIAL

Entre les preguntes incloses en l'ECV, se n'inclouen de referents a mancances materials. Les Illes Balears estan en una bona posició relativa respecte del conjunt

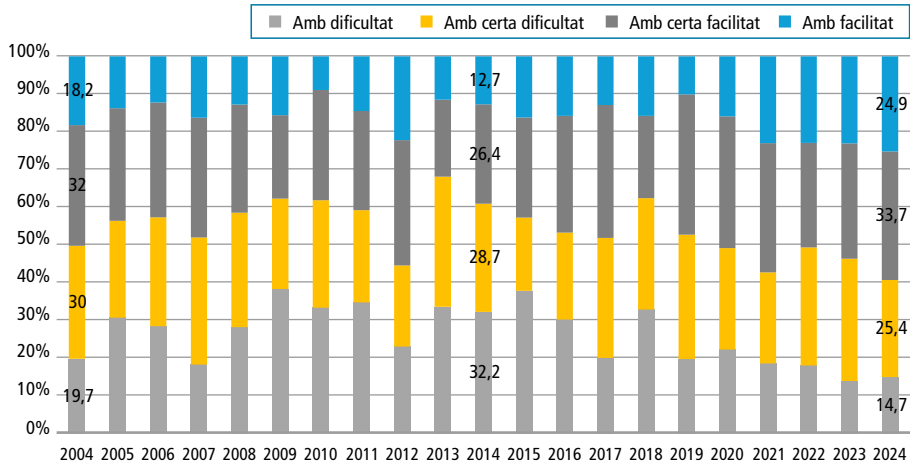
d'Espanya pel que fa a la majoria dels ítems inclosos, més concretament en set de nou ítems es posicionen per sota de la mitjana. Els dos ítems en què es registren valors més elevats a la mitjana espanyola són els que tenen a veure amb retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge i amb compres a terminis, i poder disposar d'un ordinador personal. El valor més baix, amb el 4 % de les persones, és amb l'ítem de no poder permetre's un automòbil, mentre que el més alt, amb un 30,9 %, es registra en no tenir capacitat per afrontar despeses imprevistes (vegeu el [gràfic III-2.8](#)). L'any 2023 va ser especialment significativa l'evolució dels

Gràfic III-2.6.
Evolució de la taxa AROPE a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2014-2024)

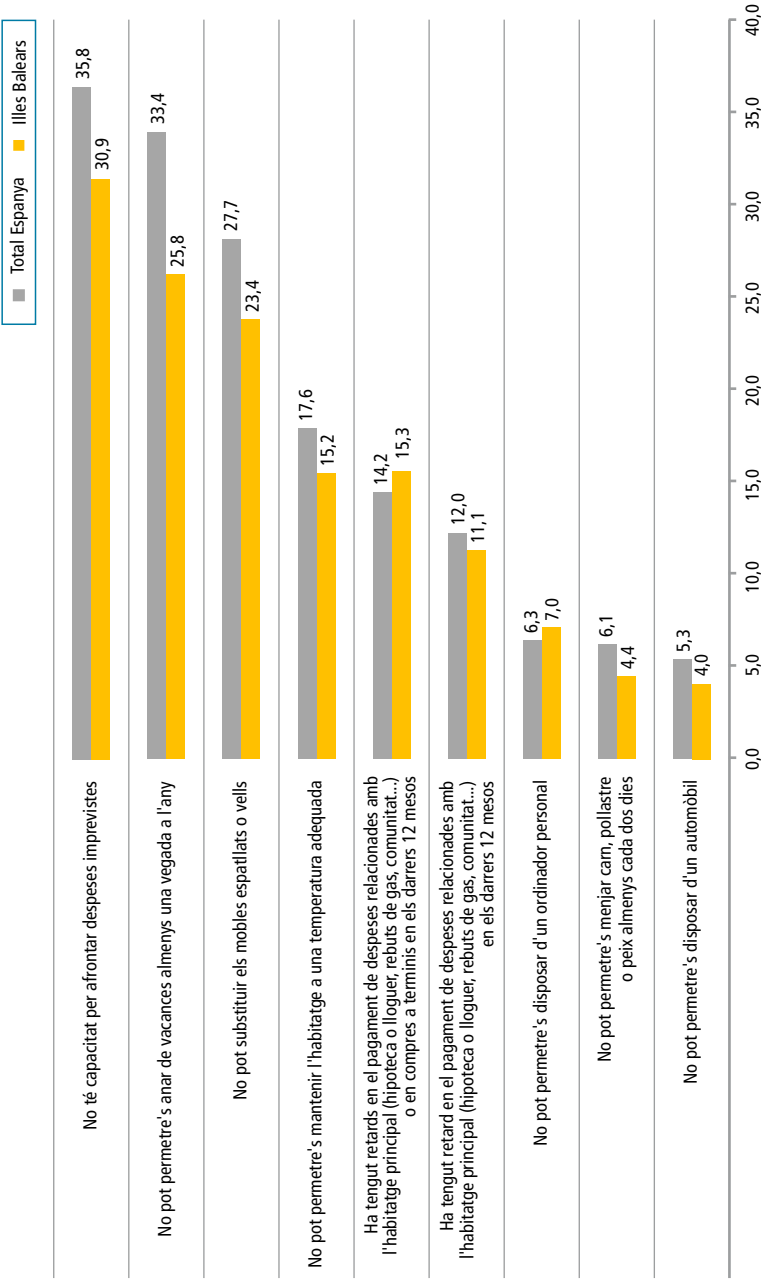
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Eurostat, l'INE i l'Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

Gràfic III-2.7.
Evolució del percentatge de persones amb dificultats per arribar a final de mes a les Illes Balears (2004-2024)

Font: Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

Gràfic III-2.8
Persones amb mancances materials, a les Illes Balears i Espanya (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023). Enquesta de condicions de vida.

indicadors de retards en el pagament de l'habitatge, de compres a terminis i de capacitat per fer front a despeses, i l'intens augment de persones que no podien mantenir l'habitatge a una temperatura adequada, però l'any 2024 retrocedeixen tots els indicadors, encara que lleugerament (vegeu el [quadre III-2.5](#)).

2.3.

PROTECCIÓ I INCLUSIÓ SOCIAL

2.3.1. DESPESA EN PROTECCIÓ SOCIAL

En els pressupostos de la CAIB, el 2024 la partida dedicada a la protecció social va representar el 7,8 % sobre el total, bastant superior al 5 % de l'any 2023, tot i que en la despesa total s'ha reduït un 12,8 %. Sobre aquesta, quasi una tercera part va dedicada a atenció a la dependència (vegeu el [quadre III-2.6](#)).

L'evolució dels pressupostos de la CAIB en protecció social ha augmentat progressivament des de l'any 2012, com també la despesa executada en termes nominals, tendència que es tanca el 2024, en el qual hi ha un retrocés dels pressupostos públics destinats a protecció social (vegeu el [quadre III-2.7](#)).

El pressupost dels consells insulars dedicats a la protecció social, com en el cas de la CAIB, també dibuixa una corba ascendent que s'accentua els anys posteriors a la pandèmia. El Servei de Planificació Social de la Direcció General d'Afers Socials

publica anualment un recull complet de dades, entre les quals s'inclou la despesa per habitant en serveis socials i promoció social i illa a partir dels pressupostos dels consells insulars, dades en les quals s'observa la gran diferència entre la despesa pels habitants de Menorca (358,9 €) el 2023 i Eivissa (147,2 €) (vegeu el [quadre III-2.8](#)).

Pel que fa a la despesa en serveis socials dels municipis, és també a Menorca on la despesa per habitant és més elevada, i és 2,8 vegades més elevada que la d'Eivissa. Les darreres dades publicades fan referència al 2023. S'ha de tenir en compte que la mitjana de la despesa dels municipis de Mallorca en part es veu complementada per la de les mancomunitats (vegeu el [quadre III-2.9](#)).

Les transferències a famílies van augmentar, el 2023, un 6 % respecte de l'any anterior (vegeu el [quadre III-2.10](#)).

2.3.2. EL SISTEMA DE GARANTIA D'INGRESSOS

El sistema de garantia d'ingressos a Espanya es basa en diferents prestacions econòmiques assistencials condicionades a la insuficiència d'ingressos. És un sistema complex i involucra diferents nivells d'Administració, com l'Estat i les comunitats autònomes.

L'estructura del sistema es basa en dues lògiques: la protecció contributiva, derivada de contribucions prèvies, i la protecció no contributiva o assistencial, destinada a persones que no poden treballar per

QUADRE III-2.5. EVOLUCIÓ DE LES PERSONES (EN %) AMB LES PRINCIPALS MANCANCES MATERIALS A LES ILLES BALEARS (2004-2024)				
	No pot permetre's mantenir l'habitatge a una temperatura adequada	No té capacitat per afrontar despeses imprevistes	Ha tengut retard en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca o lloguer, rebuts de gas, comunitat...) en els darrers 12 mesos	Ha tengut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca o lloguer, rebuts de gas, comunitat...) o en compres a terminis en els darrers 12 mesos
2004	11,6	26,6	8,0	
2005	13,0	33,4	11,0	
2006	6,5	31,3	9,5	
2007	9,4	25,4	9,3	
2008	5,6	30,4	7,0	8,5
2009	10,4	37,8	16,2	18,6
2010	5,7	36,1	12,0	13,7
2011	16,8	36,7	16,8	17,4
2012	5,8	35,9	17,5	17,7
2013	10,7	42,9	18,8	19,4
2014	7,7	37,9	20,6	21,3
2015	7,4	40,2	21,2	21,7
2016	8,8	32,7	12,1	12,6
2017	18,4	36,8	15,1	15,4
2018	11,4	33,6	9,3	10,2
2019	6,5	28,7	10,3	14,0
2020	19,9	36,6	12,4	13,1
2021	14,3	30,9	15,8	20,3
2022	14,4	36,4	19,1	20,5
2023	18,5	36,3	12,1	15,8
2024	15,2	30,9	11,1	15,3

Font: Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

diverses raons. Ambdós nivells ofereixen prestacions econòmiques i accions per reincorporar-se al treball, però difereixen en la filosofia i en com s’hi accedeix. Les prestacions estatals impliquen diverses institucions, mentre que les comunitats autònomes gestionen l’últim nivell de protecció a través de les rendes mínimes autonòmiques (RMI).

2.3.2.1. Programes de rendes mínimes per a les persones en situació de pobresa: la RESOGA i l’IMV

Els programes de rendes mínimes de les comunitats autònomes es comencen a implantar a Espanya els anys noranta del segle XX, en què el País Basc va ser pioner en aquest sentit. En els anys posteriors,

QUADRE III-2.6. DESPESA DE LA CAIB EN PROTECCIÓ SOCIAL, PER ÀMBITS (2024)			
Àmbit	Pressupost despeses	% var. 24/23	Despeses reals
Atenció a la dependència	96.614.696	10,4%	79.684.734
Serveis socials	64.153.030	-43,2%	58.190.010
Pensions i altres prestacions econòmiques	56.562.263	6,7%	75.235.294
Equipaments de serveis socials	30.272.479	-26,4%	14.645.441
Atenció a la discapacitat	22.599.360	2,6%	18.582.029
Mesures judicials i prevenció del delictes	17.168.176	3,6%	18.521.922
Planificació, ordenació i formació social	16.876.901	-18,8%	15.495.798
Direcció i serveis generals de la Conselleria de Famílies i Afers Socials	14.696.965	3,2%	13.283.729
Família i unitats de convivència	9.056.358	32,0%	5.337.076
Atenció i integració social població immigrant	3.332.996		2.195.489
Drets i diversitat	264.247	-95,1%	1.045.990
Protecció i defensa dels drets dels menors	251.120	-20,2%	179.296
Total	331.848.591,0	-12,8%	302.396.807,9

continua

Àmbit	% executat	% pressupost despeses	% despeses reals
Atenció a la dependència	82,5%	29,1%	26,4%
Serveis socials	90,7%	19,3%	19,2%
Pensions i altres prestacions econòmiques	133,0%	17,0%	24,9%
Equipaments de serveis socials	48,4%	9,1%	4,8%
Atenció a la discapacitat	82,2%	6,8%	6,1%
Mesures judicials i prevenció del delictes	107,9%	5,2%	6,1%
Planificació, ordenació i formació social	91,8%	5,1%	5,1%
Direcció i serveis generals de la Conselleria de Famílies i Afers Socials	90,4%	4,4%	4,4%
Família i unitats de convivència	58,9%	2,7%	1,8%
Atenció i integració social població immigrant	65,9%	1,0%	0,7%
Drets i diversitat	395,8%	0,1%	0,3%
Protecció i defensa dels drets dels menors	71,4%	0,1%	0,1%
Total	91,1%	100,0%	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos generals de les Illes Balears.

aquests programes es van anar desenvolupant, tot i que amb models diversos i una implantació desigual en les diferents comunitats autònomes. Això va donar lloc a un mosaic de prestacions focalitzades en diferents col·lectius amb necessitats so-

cioeconòmiques específiques, amb quanties de capacitat protectora diferent.

En el cas de les Illes Balears, la renda social garantida (RESOGA) es va regular per la Llei 5/2016, de 13 d'abril, com a prestació

QUADRE III-2.7. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST I LA DESPESA EN PROTECCIÓ SOCIAL A LA CAIB (2012-2024)			
	Pressupost despeses	Despeses reals	% d'execució
2012	100.317.434	71.991.420	71,8%
2013	122.292.462	81.680.545	66,8%
2014	139.865.177	99.202.619	70,9%
2015	140.947.136	96.393.718	68,4%
2016	159.054.529	117.781.722	74,1%
2017	174.394.749	166.565.883	95,5%
2018	184.834.848	157.683.366	85,3%
2019	180.458.845	179.913.050	99,7%
2020	187.144.688	194.191.081	103,8%
2021	207.890.368	225.343.764	108,4%
2022	281.836.719	278.749.791	98,9%
2023	380.673.039	340.332.757	89,4%
2024	328.515.595	300.201.319	91,4%

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos generals de les Illes Balears.

QUADRE III-2.8. DESPESA PER HABITANT, A PARTIR DELS PRESSUPOSTOS DELS CONSELLS INSULARS, EN SERVEIS SOCIALS I PROMOCIÓ SOCIAL, PER ILLES (2009-2023)								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mallorca	142,07 €	173,86 €	137,91 €	125,21 €	143,15 €	154,61 €	147,58 €	160,06 €
Menorca	189,69 €	160,46 €	149,41 €	160,08 €	184,67 €	201,66 €	198,37 €	213,46 €
Eivissa	96,99 €	86,35 €	83,32 €	91,40 €	69,16 €	68,12 €	81,73 €	98,12 €
Formentera		128,23 €	292,91 €	196,10 €	205,56 €	169,60 €	169,94 €	146,18 €
Total	139,58 €	161,96 €	133,74 €	124,76 €	138,00 €	147,75 €	143,67 €	156,38 €

continua

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mallorca	194,91 €	226,92 €	218,96 €	239,78 €	266,49 €	275,35 €	301,76 €
Menorca	223,58 €	233,17 €	241,11 €	247,70 €	277,21 €	306,87 €	358,93 €
Eivissa	70,06 €	118,51 €	121,11 €	121,98 €	137,98 €	137,69 €	147,22 €
Formentera	153,01 €	173,22 €					
Total	180,70 €	212,96 €	205,86 €	222,73 €	247,96 €	257,22 €	285,96 €

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

periòdica adreçada a situacions de vulnerabilitat econòmica per a la cobertura de les despeses bàsiques de les persones.

Des de l'any 2014, el Consell Europeu dirigia cada any una recomanació específica

a Espanya en què indicava que s'havia de millorar l'eficàcia dels sistemes de renda mínima garantida. En aquest context, l'any 2016 es va publicar un informe a petició del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat i cofinançat per la Comissió Euro-

QUADRE III-2.9. DESPESA PER PERSONA DELS AJUNTAMENTS EN ASSISTÈNCIA SOCIAL PRIMÀRIA, MITJANA PER ILLES (2018-2023)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Municipis de Mallorca	76,54 €	80,37 €	85,11 €	102,48 €	104,13 €	108,12 €
Municipis de Menorca	168,65 €	162,60 €	176,26 €	189,96 €	221,88 €	221,87 €
Municipis d'Eivissa	65,29 €	37,47 €	79,69 €	101,13 €	99,80 €	79,65 €
Municipi de Formentera	173,22 €	329,94 €	265,29 €	213,23 €	295,52 €	s. d.

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

pea. L'objectiu era revisar en profunditat el sistema de garantia d'ingressos mínims a Espanya amb la finalitat de definir les millores potencials. De fet, s'hi indicava que a Espanya conviuen 19 models diferents de rendes mínimes que havien nascut en moments diferents, que se sustentaven en diferents lògiques i que només arribaven al 20 % dels beneficiaris potencials del país. A més, es remarcava que hi havia gran disparitat en termes de cobertura, durada, condicions i adequació³.

En el context d'aquesta necessària revisió dels programes de rendes mínimes i amb la urgència social provocada per la crisi de la COVID-19, va entrar en vigor el Reial decret llei 20/2020, de 29 de maig, pel qual s'estableix l'ingrés mínim vital (IMV). Aquest va obligar a replantejar l'escenari de cobertura de rendes bàsiques, rendes socials i rendes d'inserció del conjunt de comunitats autònomes. La Seguretat Social, emparada per l'article 149 de la Constitució espanyola, posa un sostre d'ingressos mínims a qualsevol ciutadà de l'Estat. És una mesura de garanties d'ingressos que permet a les comunitats

autònomes complementar, des de les polítiques de lluita contra la pobresa, els perfils de població que no atén l'ingrés mínim vital, així com ajustar aquest mínim comú per a tots els espanyols al nivell de vida de cada comunitat.

Així, l'entrada en vigor de l'IMV exigia una resposta legislativa que tingués en compte el nou marc, alhora que permetés generar polítiques de protecció, suport i complementarietat de les prestacions econòmiques i que evités la sobreprotecció o l'encavalcament de cobertures.

En el context de la pandèmia de la COVID-19, el Govern balear va aprovar el Decret llei 4/2020, de 20 de març, pel qual s'estableixen mesures urgents en matèria de contractació, convenis, concerts educatius i subvencions, serveis socials, medi ambient, procediments administratius i pressuposts per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19, i el Decret llei 6/2020, d'1 d'abril, pel qual s'estableixen mesures socials urgents per pal·liar els efectes de la situació creada per la COVID-19 i de foment de la investigació sanitària. Ambdós decrets llei estableixen mesures relatives a col·lectius en situació de vulnerabilitat i mesures extraordinàries en matèria de gestió de la renda social garantida.

3. Vegeu: Ayala, L.; García, C.; Martínez, L.; Fres- no, J.M (coord.) (2016). *El sistema de garantía de ingresos en España: tendencias, resultados y necesidades de reforma*. Programa para el Empleo y la Innovación Social de la UE (eje PROGRESS).

Quadre III-2.10. Transferències monetàries a famílies (2018-2023)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
FAS	4.196,08 €	2.247,90 €				
LISMI	181.012,15 €	155.278,52 €	114.370,00 €	102.390,37 €	86.392,03 €	70.870,89 €
PNC	43.382.123,99 €	44.588.203,00 €	44.916.275,00 €	46.371.358,96 €	52.891.769,65 €	56.070.421,86 €
Invalidesa	17.779.825,03 €	17.573.710 €	17.111.361 €	22.055.831 €	24.425.006 €	25.054.077 €
Jubilació	25.602.298,96 €	27.014.493 €	27.804.914 €	24.315.528 €	28.466.764 €	31.016.344 €
Complement de les Illes Balears a les pensions no contributives (1)			11.289.232,35 €	9.179.058,82 €	10.715.253,00 €	12.350.100,21 €
Prestacions econòmiques de la Llei de dependència	38.316.228,00 €	41.525.802,84 €	46.510.054,96 €	50.613.985,92 €	52.658.007,64 €	67.913.042,29 €
Renda social garantida	17.148.328,22 €	22.694.907,29 €	10.734.062,89 €	22.806.804,46 €	34.503.547,94 €	28.905.328,83 €
Renda social garantida extraordinària			6.231.059,00 €			
Renda mínima d'inserció (2)	4.184.723,70 €	5.712.254,06 €	7.254.689,44 €	1.539.954,12 €		
Prestacions econòmiques no periòdiques						
Ajudes d'emergència social, necessitats bàsiques	7.370.275,00 €	8.314.348,00 €	8.547.186,83 €	7.742.318,99 €	10.886.730,11 €	10.781.087,63 €
Ajudes al lloguer pensionistes no contributius	6.904.075,00 €	7.884.548,00 €	8.124.386,83 €	7.317.068,99 €	10.487.730,11 €	10.487.730,11 €
Bonus d'infància	441.525,00 €	421.575,00 €	388.500,00 €	425.250,00 €	399.000,00 €	389.550,00 €
Ajut econòmic de caràcter social complementari a les PNC (3)		8.225,00 €	34.300,00 €			
Programa d'acolliment de gent gran	24.675,00 €					
Total	110.586.887,14 €	122.993.041,61 €	135.596.930,47 €	138.355.871,64 €	161.741.700,37 €	176.187.044,19 €

Font: memòria de la Conselleria d'Afers Socials i Esports i Ministeri d'Hisenda i Funció Pública.

(1) L'aprovació del Decret llei 10/2020, de 12 de juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears, recull la renda social garantida i el complement de les Illes Balears a les pensions no contributives com a dues prestacions diferenciades. Abans del 2020 la despesa del complement de les Illes Balears a les pensions no contributives està inclosa dins la renda social garantida.

(2) Està en vigor fins al mes de març de 2021. Després desapareix.

(3) A partir de 2021 es fusiona amb el complement de les Illes Balears a les pensions no contributives.

El Decret llei 10/2020, de 12 de juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears, va permetre actualitzar la renda social garantida i fer-la incompatible amb l'IMV, que es dedicava a la població amb dificultats econòmiques presents. També va permetre mantenir el complement a les pensions no contributives fins al màxim legal possible, mitjançant una línia de prestacions de dret subjectiu que complementi aquestes pensions i determini perfils de l'ingrés mínim vital.

Des del gener de 2020 fins al desembre de 2024 hi ha hagut, de mitjana, 3.616 titulars de la RESOGA i cada un d'aquests beneficia, de mitjana, 1,8 persones de la llar. En data de desembre de 2024, hi havia 2.408 titulars de la RESOGA i 6.939 persones destinatàries.

L'evolució de titulars de la RESOGA mostra un fort daltabaix amb l'entrada en vigor de l'IMV, ja que moltes de les persones que n'eren perceptores van haver de sol·licitar la prestació estatal si en complien els requisits. Tot i l'ampliació de drets socials i econòmics que va suposar la mesura, en un primer moment va portar a un cert desordre pels requisits i noves sol·licituds de les persones beneficiàries potencials que ja estaven percebent una renda autonòmica com la RESOGA (vegeu el [gràfic III-2.9](#)).

Aquestes dificultats, en abordar les situacions de pobresa sobrevinguda per part de l'IMV, han portat l'AIREF a fer una sèrie de recomanacions, com que la concessió s'iniciï d'ofici, que es configuri com un import negatiu o establir un sistema de transferència immediata d'informació entre les persones beneficiàries de les rendes

mínimes de les comunitats autònomes i l'IMV⁴.

Des del juny de 2020 fins a desembre de 2024, hi ha hagut un total d'11.380 expedients aprovats de l'IMV a les Balears⁵. En el 59,5 % dels expedients aprovats, en són titulars dones, en el cas del conjunt d'Espanya la proporció de dones ascendeix fins al 67,4 %. El nombre total de persones beneficiàries a les Balears ascendeix a 33.302, de les quals el 46 % són menors (43 % en el cas del conjunt d'Espanya). Pel que fa al perfil majoritari de les llars beneficiàries, el 30 % són d'un adult; el 17 %, de dos adults i més de dos menors; el 14 %, de dos adults i dos menors, i el 12 %, d'un adult i un menor.

2.3.3. EL SISTEMA DE SERVEIS SOCIALS

En aquest apartat es presenten les dades de gestió dels serveis socials, publicades pel Servei de Planificació Social de la Conselleria de Famílies i Afers Socials⁶.

Els serveis socials són un instrument per afavorir l'autonomia de les persones, mi-

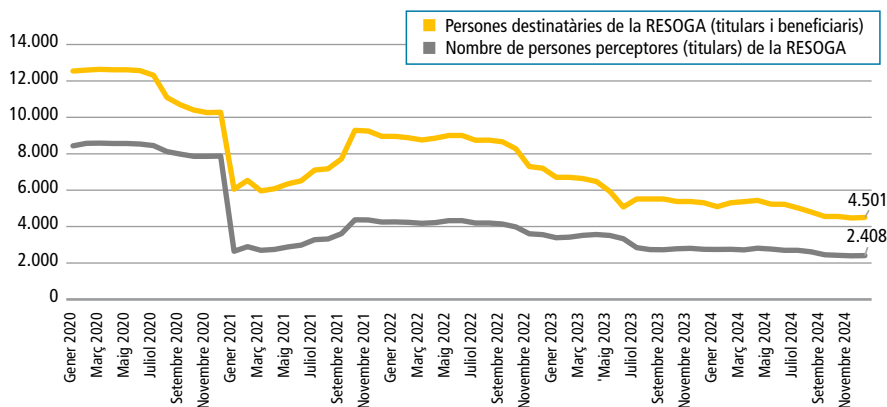
4. Vegeu AIREF (2023). Segunda opinión del ingreso mínimo vital. Disponible a: https://www.airef.es/wp-content/uploads/2023/06/IMV/230615.-Opini-o%CC%81n.-Segunda-Opinio%CC%81n-IMV_AI-Ref.pdf.

5. Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions (2025). Estadísticas. Disponible a: <https://www.seg-social.es/wps/portal/wss/internet/Estadisticas-PresupuestosEstudios/Estadisticas/cbe2fda1-3ac7-4bc8-a5ec-06c178839e11>.

6. Disponible a: <https://www.caib.es/sites/estadistica>.

Gràfic III-2.9.

Evolució del nombre de titulars i persones beneficiàries de la RESOGA a les Illes Balears (2020-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de les estadístiques del Servei de Planificació Social, Conselleria de Famílies i Afers Socials.

llorar les condicions de vida, eliminar situacions d'injustícia social i afavorir la inclusió social. L'article 70 de l'Estatut determina que, entre d'altres, els serveis socials són competències pròpies dels consells insulars. Els municipis, com a entitats locals bàsiques de l'organització territorial, són instruments fonamentals en les polítiques de serveis socials per la proximitat a la ciutadania.

Els serveis socials tenen com a finalitat assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de les necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social, l'equitat, la cohesió territorial i el benestar de les persones, i s'adrecen especialment a prevenir les situacions de risc, a compensar els déficits de suport social i econòmic de situacions de vulnerabilitat i de dependèn-

cia, i a promoure actituds i capacitats que facilitin la integració social.

Els serveis socials comunitaris bàsics constitueixen el canal normal d'accés al sistema de serveis socials, i garanteixen la universalitat del sistema i la seva proximitat a les persones usuàries i als àmbits familiar i social. Entre les seves funcions, hi ha la de detectar les situacions de risc i de necessitat personal, familiar i comunitària, valorar les situacions de necessitat i fer-ne el diagnòstic social i oferir informació, orientació i assessorament a les persones amb relació als drets i els recursos socials i a les actuacions socials a què poden tenir accés⁷.

El Pla de finançament dels serveis socials comunitaris bàsics de les Illes Balears per

7. Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears. BOIB, núm. 89, de 18 de juny de 2009.

als anys 2022, 2023 i 2024 estableix el marc de col·laboració entre la Conselleria d'Afers Socials i Esports i els consells insulars per al finançament del conjunt de les prestacions dels serveis socials comunitaris bàsics a les respectives illes entre l'1 de gener de 2022 i el 31 de desembre de 2024, dels quals són titulars les entitats locals.

L'any 2023, darrer any amb dades disponibles, 76.103 persones van recórrer als serveis socials comunitaris bàsics, 2.418 menys que l'any 2022.

Tant en termes absoluts com relatius, les xifres són lluny de les dels anys de la crisi financera i destaca la corba ascendent que es produïa ja des del 2014 i, especialment, des del 2017 (vegeu el [gràfic III-2.10](#)).

En aquest apartat no s'analitzen les persones usuàries del servei d'ajuda a domicili

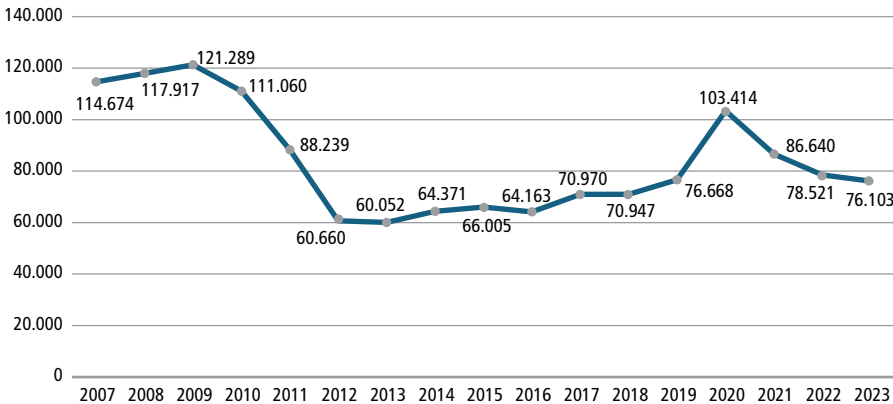
(SAD), que es tractaran en l'apartat de dependència.

A diferència de l'any passat, no es publiquen les dades de persones usuàries del servei d'habitatge alternatiu, persones usuàries de teleassistència/telealarma, servei de mediació intercultural i empadronament de persones que viuen en infra-habitatges o sense sostre, ja que en data de tancament d'aquesta edició no hi ha dades actualitzades disponibles.

2.3.4. DIVERSITAT FUNCIONAL

En aquesta edició de la memòria s'ha optat per utilitzar el terme diversitat funcional com a alternatiu al de discapacitat i minusvalidesa en la cerca d'una conceptualització sobre diferents maneres de ser (físicament, sensorialment i psicològica-

Gràfic III-2.10.
Persones usuàries dels serveis socials comunitaris bàsics a les Illes Balears (2007-2023)

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

ment) no normatives, però que desplaça conceptes pejoratius que posen el focus en el fet de no tenir capacitat ni validesa. El terme naix de les teories de la sociologia crítica de la salut d'Anglaterra dels anys 80, i es comença a utilitzar de manera més extensa a partir de l'any 2005, en el marc del Fòrum de Vida Independent, a proposta de les mateixes persones amb diversitat funcional⁸.

En aquesta cerca de terminologies no pejoratives, cal ressaltar que al gener de 2024 es va modificar l'article 49 de la Constitució espanyola per eliminar l'expressió de disminuïts físics, sensorials i psíquics.

Tot i això, les conceptualitzacions oficials continuen fent referència de manera majoritària al terme discapacitat. Per exemple, l'INE ha publicat els anys 1999, 2008, 2020 i 2023 l'Enquesta de discapacitat, autonomia personal i situacions de dependència en què es defineix discapacitat com a «tota limitació important per dur a terme les activitats de la vida diària que hagin durat o es prevegi que vagi a durar més d'un any i tinguin l'origen en una deficiència». Amb les dades de dita enquesta de 2023, a les Balears hi ha 5.217 persones amb algun tipus de discapacitat: el 18 % té entre 6 i 64 anys; el 20 %, entre 65 i 79, i el 63 % té més de 80 anys. El 64,8 % de les persones amb discapacitat són dones, degut a l'esperança de vida més elevada. Pel que fa al tipus de discapacitat, es poden consultar en el [gràfic III-2.11](#).

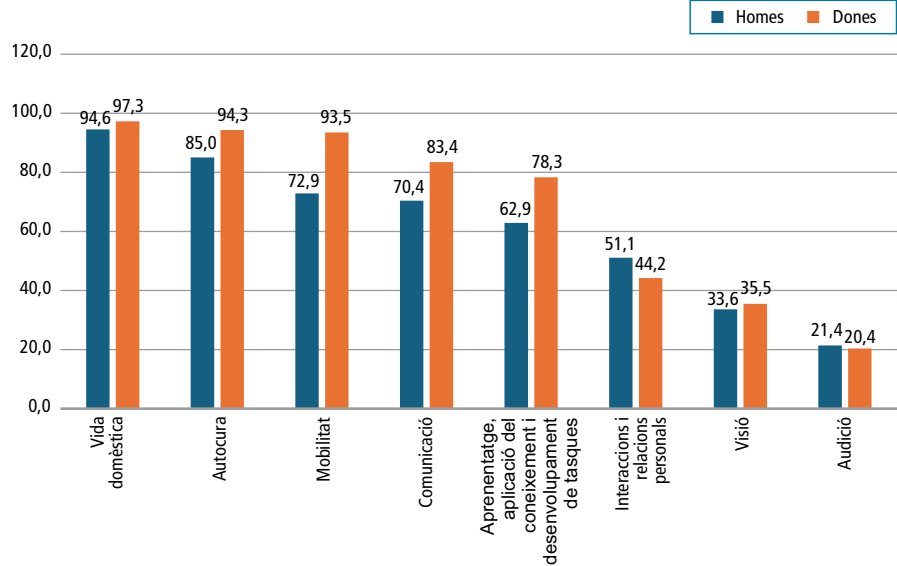
8. Vegeu Romañach, J. i Lobato, M. (2005). «Diversidad funcional, nuevo término para la lucha por la dignidad en la diversidad del ser humano». *Fòrum de Vida Independent*, maig de 2005.

L'any 2023, hi ha 53.731 persones amb un grau de discapacitat reconeguda del 33 % o més. Hi ha 46,4 persones amb discapacitat del 33 % o més reconeguda per cada 1.000 habitants a les Balears. La taxa més alta es registra a Menorca, on també hi ha més població envellida, mentre que per la raó inversa, la taxa més baixa es registra a Formentera. No hi ha diferències per sexe: un 50,8 % són dones i el 49,2 % són homes. L'any 2014, el nombre total de persones amb discapacitat del 33 % o més era de 50.264. La tendència és una certa estabilitat entre les 50.000 i 55.000 persones, i una taxa al voltant de 45 persones amb discapacitat per cada 1.000 habitants (vegeu el [quadre III-2.11](#)).

El tipus de discapacitat més freqüent és la lleu (entre el 33 % i el 64 %), amb 45.423 persones que representen el 68,3 % dels casos. La discapacitat més freqüent és la física (36,5 %) (vegeu el [quadre III-2.12](#)).

L'INE publica anualment l'Enquesta de l'ocupació de les persones amb discapacitat. Si tenim en compte la relació amb l'ocupació de les persones amb discapacitat d'entre 16 a 64 anys, en les diferències entre les Illes Balears i Espanya destaca la proporció més elevada de persones actives amb discapacitat a les Illes Balears, superior en més de 3 p. p. L'any 2014, el 37,2 % de les persones amb discapacitat a les Illes Balears eren actives, enfront del 80,4 % de les persones sense discapacitat. En canvi, s'observa un retrocés l'any 2023, en què el percentatge de persones amb discapacitat actives en el mercat de treball a les Illes Balears és inferior a la mitjana espanyola (vegeu el [quadre III-2.13](#)).

Gràfic III-2.11.
Població amb alguna discapacitat per grup de discapacitat a les Illes Balears, en % (2023)

Nota: una persona pot tenir discapacitats de més d'un tipus.

Font: INE (2024), Enquesta de discapacitats, autonomia personal i situacions de dependència 2023. Població residencial en centres.

QUADRE III-2.11. PERSONES AMB DISCAPACITAT ≥ 33 %, PER ILLES (2023)					
	Homes	Dones	Total	Població	Taxa de discapacitat (per 1.000 habitants)
Mallorca	20.906	21.548	42.454	914.564	46,4
Menorca	2.498	2.683	5.181	96.467	53,7
Eivissa	3.105	2.708	5.813	154.210	37,7
Formentera	150	133	283	11.418	24,8
Total	26.659	27.072	53.731	1.176.659	45,7

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

QUADRE III-2.12. PERSONES AMB DISCAPACITAT RECONEGUDA SEGONS EL TIPUS DE DISCAPACITAT (2023)		
	2023	Distribució %
Persones amb discapacitat lleu (33-64 %)	45.423	68,3%
Persones amb gran discapacitat (>64 %)	21.055	31,7%
Total	66.478	100,0%
Persones amb discapacitat física	24.238	36,5%
Persones amb discapacitat psíquica (intel·lectual i mental)	12.361	18,6%
Persones amb discapacitat sensorial (visual i auditiva)	713	1,1%
Persones amb discapacitat múltiple	10.063	15,1%
Persones amb discapacitat orgànica	7	0,0%
Persones amb discapacitat sense especificar	19.096	28,7%
Total	66.478	100,0%
Persones amb discapacitat de 0 a 6 anys	717	1,1%

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

QUADRE III-2.13. RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT (EN %) DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT D'ENTRE 16 I 64 ANYS A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2014 I 2023)					
		Illes Balears		Espanya	
		P. sense discapacitat	P. amb discapacitat	P. sense discapacitat	P. amb discapacitat
2014	P. actives	80,4	37,2	77,8	33,6
	P. inactives	19,6	62,8	22,2	66,4
2023	P. actives	79,5	33,9	78,5	35,5
	P. inactives	20,5	66,1	21,5	64,5

Font: INE (2024), Ocupació de les persones amb discapacitat.

Nota: les persones amb discapacitat fan referència a les que tenen un grau de discapacitat superior o igual al 33 % i assimilats segons el RD legislatiu 1/2013.

2.3.5. DEPENDÈNCIA

Les característiques d'insularitat de la comunitat autònoma de les Illes Balears, així com la llei de capitalitat referida específicament a la ciutat de Palma (2006), condicionen l'organització competencial i les transferències de gestió entre els ens territorials: govern autonòmic, consells insulars, mancomunitats i ajuntaments.

Per això, s'estableixen convenis de col·laboració entre el Govern de les Illes Balears i els ajuntaments, segons els quals el Govern aporta el personal, i els ajuntaments les instal·lacions per atendre les persones dependents. La Fundació d'Atenció a la Dependència és l'organisme responsable d'introduir la sol·licitud en el sistema i elaborar la proposta individual d'atenció. Els consells insulars són els encarregats de

posar-se en contacte amb el sol·licitant o familiar cuidador per acordar i fer la valoració del nivell de dependència. És competència de la conselleria autonòmica responsable de la matèria —en la legislatura 2023-2027 és la Conselleria de Famílies i Afers Socials— resoldre la sol·licitud i reconèixer la prestació, que té validesa a tot l'Estat.

2.3.2.1. Característiques sociodemogràfiques

La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, considera tres col·lectius en situació de dependència: les persones més grans de 65 anys, les persones en situació de discapacitat i el grup d'edat de 0 a 4 anys.

En l'apartat de la població de les Illes Balears es mostren les dades demogràfiques de les Illes Balears, en què es posa en relleu l'envelliment progressiu de la població, fet comú de totes les economies avançades, per la conjunció de la major esperança de vida i la baixa natalitat.

El quadre III-2.14 mostra l'evolució dels principals indicadors demogràfics relacionats amb l'envelliment, la dependència i el relleu generacional a les Illes Balears entre els anys 2021 i 2024. En primer lloc, s'observa un augment generalitzat de l'índex d'envelliment, és a dir, del nombre de persones més grans de 64 anys per cada 100 menors de 16. Aquest increment és especialment pronunciat a Menorca i Eivissa, on ha crescut un 15 % i un 11 % respectivament, i també notable a Ma-

llorca i al conjunt de les Illes Balears, amb un augment del 10 % i l'11 %. Aquest fenomen posa de manifest l'envelliment progressiu de la població, que pot tenir implicacions importants sobre el sistema de benestar i els serveis socials.

Pel que fa a l'índex de longevitat, que mesura el percentatge de persones de més de 85 anys dins del conjunt de persones majors de 64, es detecta un descens generalitzat. Aquest descens és especialment marcat a Eivissa, amb una reducció del 7,6 %, i també significatiu al conjunt de les Illes Balears, amb un 4,3 % menys. Aquesta disminució pot respondre a diversos factors, com les migracions.

La taxa de dependència total, que relaciona la població considerada dependent (menors de 16 i majors de 64 anys) amb la població activa (de 16 a 64 anys), presenta un lleuger descens a gairebé totes les illes, especialment a Menorca. Quan es desglossa la taxa de dependència, es veu clarament que el descens general es deu sobretot a la disminució de la dependència juvenil. A totes les illes hi ha una reducció de la població jove en relació amb la població activa, amb una baixada destacada del 10 % a Menorca. Aquesta tendència pot anticipar un futur amb menys persones en edat laboral si no s'estabilitzen les taxes de natalitat o no hi ha un flux migratori compensatori. En canvi, la taxa de dependència de la gent gran augmenta a totes les illes, amb valors al voltant del 3 al 4 % d'increment.

Finalment, la ràtio de reemplaçament, que compara els joves de 15 a 19 anys amb les persones que s'estan retirant del món la-

QUADRE III-2.14. INDICADORS D'ENVELLIMENT, LONGEVITAT, DEPENDÈNCIA I REEMPLAÇAMENT, PER ILLES (2021, 2024)						
		Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Índex d'envel·liment	2024	113,9	114,7	134,5	96,9	103,9
	2021	103,0	104,1	117,4	87,4	97,7
	% var. 24/21	11 %	10 %	15 %	11 %	6 %
Índex de longevitat	2024	13,6	13,8	13,1	12,0	13,6
	2021	14,2	14,4	13,2	13,0	14,1
	% var. 24/21	-4,3%	-4,2%	-1,0%	-7,6%	-3,5%
Taxa de dependència	2024	45,6	47,0	46,3	38,0	35,3
	2021	46,3	47,6	47,6	38,6	35,2
	% var. 24/21	-1,5%	-1,4%	-2,6%	-1,6%	0,3%
Taxa de dependència dels joves	2024	21,3	21,9	19,8	19,3	17,3
	2021	22,8	23,3	21,9	20,6	17,8
	% var. 24/21	-7 %	-6 %	-10 %	-6 %	-3 %
Taxa de dependència de la gent gran	2024	24,3	25,1	26,6	18,7	18,0
	2021	23,5	24,3	25,7	18,0	17,4
	% var. 24/21	3,4%	3,3%	3,4%	3,9%	3,5%
Ràtio de reemplaçament	2024	94,4	95,7	90,8	89,4	85,8
	2021	91,9	93,2	88,1	85,9	96,9
	% var. 24/21	2,7%	2,6%	3,0%	4,1%	-11,4%

Font: Ibestat (2024), Cens anual de població resident.

boral (de 60 a 64 anys), mostra una millora moderada a gairebé totes les illes. Això suggereix una certa capacitat per mantenir el relleu generacional, encara que de manera fràgil.

En conjunt, les dades confirmen una tendència clara d'envel·liment de la població balear, combinada amb una davallada del nombre de joves i una longevitat lleugerament a la baixa. Tot plegat configura un escenari que requereix planificació i adaptació de les polítiques socials, educatives i sanitàries per afrontar els reptes d'una població amb un pes creixent de persones grans i una base juvenil en retrocés.

2.3.2.2. Població destinatària del SAAD, PIA i prestacions reconegudes a les Illes Balears

El sistema per a l'autonomia i atenció a la dependència (SAAD) és el conjunt de serveis i prestacions econòmiques destinats a la promoció de l'autonomia personal, l'atenció i protecció a les persones en situació de dependència, a través de serveis públics i privats concertats. El SAAD es regula per la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. L'article 16.1 disposa: «Les prestacions i serveis establerts

en aquesta Llei s'integren en la Xarxa de Serveis Socials de les respectives comunitats autònomes en l'àmbit de les competències que aquestes tenen assumides. La xarxa de centres estarà formada pels centres públics de les comunitats autònomes, les entitats locals, els centres de referència estatal per a la promoció de l'autonomia personal i per a l'atenció i cura de situacions de dependència, així com els privats concertats degudament acreditats».

El XXV Dictamen de l'Observatori de la Dependència⁹, referent al 2024, mostra que les Balears han millorat en cobertura i reducció de l'espera per a les persones dependents, però encara es caracteritza per una inversió limitada i un model de cures low cost en comparació amb la mitjana nacional. Les Illes Balears destaquen positivament pel creixement de persones ateses i el nombre de prestacions per beneficiari, però es mantenen per davall de la mitjana en intensitat de serveis professionals i en recursos econòmics destinats a la dependència.

El nombre de persones en situació de dependència ateses a les Illes Balears va augmentar el 2024. Concretament, es va incrementar en 2.616 persones (+8,9 % respecte al 2023), un ritme de creixement superior al de la mitjana estatal (+7,5 %). Aquest increment situa les Balears per damunt del ritme mitjà nacional en incorporació de nous dependents atesos.

La llista d'espera per rebre atenció es va reduir durant el 2024: hi ha hagut 1.032 persones menys esperant prestació (-14,8 %), mentre que la reducció mitjana a Espanya va ser del -8,8 %. Malgrat la millora, a finals de 2024 encara hi havia 5.944 persones dependents pendents de rebre servei, i 1.037 persones van morir durant l'any esperant ser valorades o ateses sense arribar a rebre cap ajuda. Segons l'informe, al ritme actual d'incorporació de nous beneficiaris es necessitarien anys per atendre tota la demanda pendent. Cal afegir que el temps mitjà de tramitació d'un expedient de dependència a les Balears és de 248 dies, per sota de la mitjana estatal (334 dies), cosa que indica una gestió lleugerament més àgil que al conjunt d'Espanya.

Es van registrar 4.891 prestacions noves concedides el 2024, principalment de teleassistència (2.221) i de prestació econòmica per cures en l'entorn familiar (PECEF), amb 2.274 casos nous. En total, el 84,6 % de les ajudes oferides formen part de serveis de baix cost econòmic, com ara la teleassistència (31,4 % de totes les prestacions), serveis de promoció de l'autonomia personal (8 %) i la PECEF (45,7 %). La quantia mitjana abonada a les cuidadores no professionals dins la prestació per cura familiar és de només 247,25 € al mes, que reflecteix el caràcter bàsicament assistencial i de baix cost d'aquests suports.

La despesa pública directa en dependència a les Balears durant el 2024 es va estimar en 189 milions d'euros, finançada en un 56,6 % per la comunitat autònoma, un 29,3 % per l'Administració general de l'Estat i un 14,1 % pels usuaris en concepte de copagament. No obstant això, les

9. XXV Dictamen de l'Observatori Estatal de la Dependència. Disponible a: <https://directoressociales.com/xxv-dictamen-del-observatorio-estatal-de-la-dependencia-2/>.

Illes no han mantengut l'esforç pressupostari propi en els dos darrers anys i la eva aportació autonòmica al sistema s'ha reduït en 2,4 milions d'euros. En inversió per habitant, les Balears figura com la tercera per la cua, amb només 118,1 € per habitant dedicats a dependència, xifra molt per sota de la majoria de les comunitats autònomes.

El sistema de dependència va generar 168 llocs de feina nous a les Balears durant el 2024, i va arribar a un total de 3.826 ocupacions directes vinculades al sector. Tanmateix, la comunitat continua presen-

tant la pitjor taxa d'ocupació associada al sistema: només 23,5 llocs de treball per cada milió d'euros de despesa pública en dependència, enfront dels 39 que es registren de mitjana al conjunt estatal. Aquesta dada reflecteix l'estructura de serveis de les Balears, més basada en prestacions econòmiques (que generen menys ocupació formal) que en serveis presencials professionals (vegeu el [quadre III-2.15](#)).

En data de desembre de 2024, el 50 % de les persones dependents tenen reconegut el grau 1 el 41,4 %; el 21,7 %, el grau 2, i el 25,4 %, el grau 3. Pel que fa al nombre

QUADRE III-2.15. DADES BÀSIQUES DEL SISTEMA D'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA (2024)			
Evolució Illes Balears			Variació Espanya
Sol·licituds	Sol·licituds 31/12/2023	43.584	
	Sol·licituds 31/12/2024	46.233	
	Dif. anual (absoluts)	2.649	
	Dif. anual (%)	6,1%	5,1%
Persones valorades	Persones valorades a 31/12/2023	40.725	
	Persones valorades a 31/12/2024	44.039	
	Dif. anual (absoluts)	3.314	
	Dif. anual (%)	8,1%	5,1%
Persones amb dret	Persones amb dret a prestació a 31/12/2023	33.350	
	Persones amb dret a prestació a 31/12/2024	35.599	
	Dif. anual (absoluts)	2.249	
	Dif. anual (%)	6,7%	4,4%
Persones ateses	Persones ateses a 31/12/2022	29.233	
	Persones ateses a 31/12/2024	31.849	
	Dif. anual (absoluts)	2.616	
	Dif. anual (%)	9,0%	7,5%
Serveis entregats	Persones que ben prestació per cura familiar a 31/12/2022	26.115	
	Persones que reben prestació per cura familiar a 31/12/2024	28.732	
	Dif. anual (absoluts)	2.617	
	Dif. anual (%)	10,0%	11,4%
Persones ateses per cuidadors familiars	Persones que ben prestació per cura familiar a 31/12/2022	21.864	
	Persones que reben prestació per cura familiar a 31/12/2024	24.138	
	Dif. anual (absoluts)	2.274	
	Dif. anual (%)	10,4%	8,0%

Font: elaboració pròpia a partir del SAAD.

de places amb residència, han augmentat un 6,2 % respecte de l'any anterior; un 10,0 %, les places en centres de dia, i un 30,5 %, les hores mensuals de prestació de servei d'ajuda a domicili (vegeu el **quadre III-2.16**).

2.3.6 SEGURETAT SOCIAL, SISTEMA DE PENSIONS I PREVISIÓ SOCIAL COMPLEMENTÀRIA

La Seguretat Social, en el conjunt de l'Estat, va tancar l'exercici de 2022 amb un dèficit de 7.160 milions d'euros, equivalent al 0,5 % del PIB, el nivell més baix de 2011. Principalment, el descens ve pel saldo positiu del SEPE, gràcies al descens de la despesa en prestacions associades a la pandèmia i al favorable comportament del mercat laboral.

2.3.3.1. Bases de cotització

La base de cotització és l'import sobre el qual es calculen les cotitzacions a la Seguretat Social de les persones treballadores.

Aquest import inclou el salari brut i altres remuneracions que es reben de manera periòdica, com pagues extres, hores extraordinàries i altres conceptes salarials. La base de cotització és fonamental per determinar les contribucions que tant l'empleat com l'ocupador han de fer al sistema de Seguretat Social.

Això no obstant, no només determina l'import de les cotitzacions que s'han d'aportar al sistema de Seguretat Social, sinó que també afecta directament les prestacions i beneficis que un treballador pot rebre en diverses situacions com, per exemple, les prestacions per incapacitat temporal, maternitat i paternitat, atur, prestacions per incapacitat permanent, jubilació i viduïtat i orfandat.

La mitjana dels primers nous mesos de 2024 de la base mitjana de cotització a les Illes Balears va ser de 2178,7 €, un 1 % inferior a la mitjana espanyola. La base de cotització de les dones és un 7 % inferior a la dels homes a les Balears, mentre que en el conjunt d'Espanya aquesta diferència és del 14 % (vegeu el **quadre III-2.17**).

QUADRE III-2.16. NOMBRE DE PERSONES SEGONS EL GRAU DE DEPENDÈNCIA, PLACES DE RESIDÈNCIA, CENTRES DE DIA I HORES DE SAD A LES ILLES BALEARS (2023-2024)			
	Desembre 2023	Desembre 2024	Dif. % 24/23
Nombre de persones amb dependència	33.458	35.763	6,9%
Nombre de persones amb dependència grau 1	13.863	15.528	12,0%
Nombre de persones amb dependència grau 2	11.099	11.546	4,0%
Nombre de persones amb dependència grau 3	8.496	8.689	2,3%
Nombre de persones amb plaça de residència	3.047	3.236	6,2%
Nombre de persones amb plaça de centre de dia	2.062	2.269	10,0%
Hores mensuals de prestació de servei d'ajuda a domicili	53.949	70.383	30,5%

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

QUADRE III-2.17. COTITZANTS (PERSONA FÍSICA) I BASE MITJANA DE COTITZACIÓ DEL RÈGIM GENERAL, PER COMUNITAT AUTÒNOMA I SEXE (2024*)						
Comunitat autònoma	Dones		Homes		Total	
	Cotitzants	Base mitjana de cotització	Cotitzants	Base mitjana de cotització	Cotitzants	Base mitjana de cotització
País Basc	384.370	2.431	417.029	2.824	801.400	2.635,3
Comunitat de Madrid	1.476.336	2.277	1.627.427	2.628	3.103.763	2.461,0
Navarra	117.264	2.231	130.143	2.668	247.407	2.460,8
Catalunya	1.496.863	2.180	1.592.395	2.539	3.089.258	2.364,8
Ceuta	9.012	2.191	9.844	2.397	18.855	2.298,2
Total Espanya	8.008.247	2.026	8.588.181	2.355	16.596.428	2.196,5
Astúries	151.007	1.935	151.401	2.423	302.408	2.179,4
Illes Balears	228.316	2.096	240.807	2.257	469.123	2.178,7
Aragó	233.177	1.949	254.759	2.355	487.936	2.161,0
Melilla	9.477	2.109	9.260	2.168	18.737	2.137,8
La Rioja	52.995	1.935	52.538	2.264	105.533	2.098,8
Cantàbria	91.052	1.897	93.181	2.285	184.233	2.093,1
Galícia	412.016	1.895	409.426	2.202	821.441	2.047,8
Castella i Lleó	368.233	1.870	379.075	2.216	747.307	2.045,3
Comunitat Valenciana	811.064	1.852	869.752	2.161	1.680.816	2.011,7
Castella-la Manxa	272.662	1.835	313.437	2.132	586.099	1.994,1
Regió de Múrcia	213.712	1.821	246.434	2.114	460.146	1.978,2
Andalusia	1.173.076	1.769	1.273.057	2.097	2.446.133	1.939,5
Canàries	369.353	1.867	374.662	1.965	744.015	1.916,6
Extremadura	138.263	1.742	143.556	1.956	281.819	1.850,9

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

*Mitjana dels nou primers mesos de 2024, darreres dades disponibles.

Nota: n'estan exclosos el sistema especial de treballadors per compte d'altri agraris, el sistema especial de treballadores de la llar i el règim especial d'artistes.

2.3.3.2. Pensions mitjanes

Si tenim en compte les pensions mitjanes per règim i classe de pensió, en data de 31 de desembre de 2024, totes les pensions són inferiors a les Balears que en el conjunt d'Espanya. En el cas de la pensió de jubilació, un 6,4 % inferior (vegeu el quadre III-2.18).

2.3.3.3. Evolució del nombre de pensionistes

Percentualment, hi ha hagut poca variació quant a la proporció de pensions per tipus sobre el total en els darrers deu anys. Les pensions majoritàries, en més del 60 %, són les de jubilació (vegeu el gràfic III-2.12).

QUADRE III-2.18. PENSIONS MITJANES PER RÈGIMS I CLASSES DE PENSIONS, A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (EN DATA DE 31 DE DESEMBRE DE 2024)						
	Incapacitat permanent		Jubilació		Viduitat	
	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya
General	1.116,5	1.186,6	1.505,0	1.608,2	883,4	956,5
Autònoms	815,9	890,3	897,7	967,9	593,4	
Treballadors de la mar	1.243,9	1.195,7	1.787,4	1.606,6	888,3	889,7
Mineria del carbó	1.531,4	1.954,6	2.321,6	2.813,7	1.096,8	1.351,1
Accidents de treball	1.251,1	1.342,7	1.373,4	1.522,0	1.003,4	1.091,3
Malalties professionals	1.080,8	1.288,4	1.387,7	1.913,9	1.192,0	1.460,6
SOVI	511,1	494,1	489,0	473,5	484,6	498,0
Tots els règims	1.097,7	1.166,4	1.339,2	1.450,9	812,8	899,5

continua

	Orfandat		Favor familiar		Totes les pensions	
	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya
General	452,2	518,0	741,7	777,7	1.304,1	1.376,8
Autònoms	343,0	413,5	551,7	549,1	811,6	870,4
Treballadors de la mar	558,9	621,5	1.073,3	799,1	1.384,9	1.291,7
Mineria del carbó	931,8	939,2	1.109,4	1.242,5	1.417,5	2.220,4
Accidents de treball	482,0	508,5	1.750,7	1.108,9	1.210,0	1.287,9
Malalties professionals	581,6	969,8		1.487,8	1.197,1	1.524,8
SOVI					489,0	475,8
Tots els règims	433,1	503,7	736,7	746,7	1.178,7	1.263,0

Font: eSTADISS.

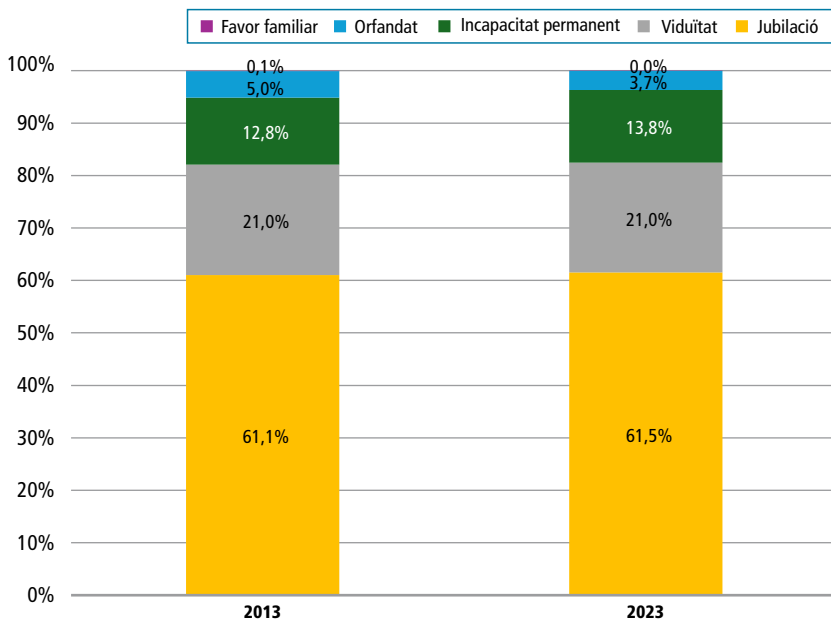
2.3.3.4. Les pensions de jubilació

Donant compte de l'envelliment progressiu de la població, des de l'any 2013 han augmentat en un 12,2 % les persones que cobren pensió de jubilació, i en un 41,2 % des de 2005 (vegeu el gràfic III-2.13). De fet, en només un any, el nombre de pensionistes ha augmentat en quasi un 2 % a les Balears, un 17,4 % en els deu darrers anys i un 29,3 % (38.461 persones) en els darrers quinze anys. Així, són la tercera comunitat autònoma amb un creixement

relatiu més elevat, després de Canàries i la Comunitat de Madrid (vegeu el quadre III-2.19).

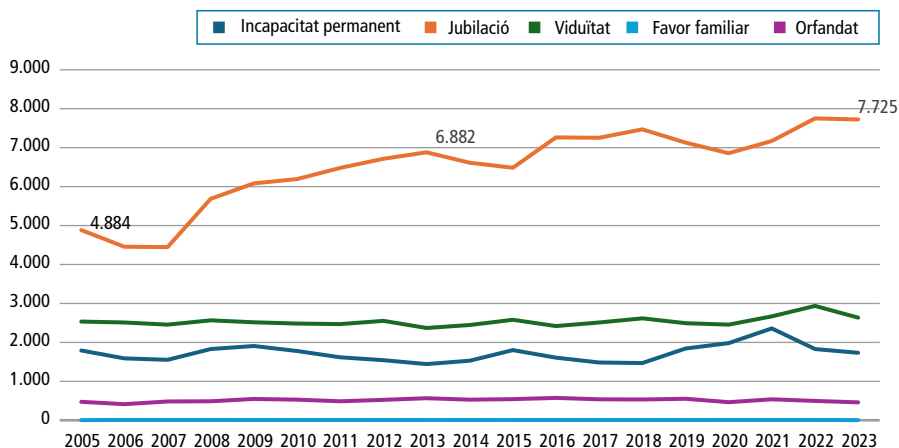
Per trams, hi ha una proporció superior de pensionistes a les Illes Balears (52,5 %) que a Espanya (51,5 %) que cobren una pensió de jubilació inferior al SMI. També hi ha una proporció inferior en 1,4 p. p. de pensionistes que cobren la pensió màxima. Les pensions inferiors al SMI de les dones superen en quasi un 20 % les dels homes (vegeu el quadre III-2.20).

Gràfic III-2.12.
Altes de pensions, per tipus, a les Illes Balears (2013 i 2023)

Font: eSTADISS.

Gràfic III-2.13.
Evolució de les altes de pensions a les Illes Balears (2005-2023)

Font: elaboració pròpia a partir d'Estadiss.

Quadre III-2.19. Evolució del nombre de pensionistes, per comunitat autònoma										
CA	Evolució en el darrer any				Evolució en els darrers 10 anys				Evolució en els darrers 15 anys	
	Pensionistes a abril de 2024	Pensionistes a abril de 2023	Variació absoluta	Variació relativa	Pensionistes a abril de 2014	Variació absoluta	Variació relativa	Pensionistes a abril de 2009	Variació absoluta	Variació relativa
Canàries	335.391	327.638	7.753	2,4%	264.680	70.711	26,7%	231.430	103.961	44,9%
Comunitat de Madrid	1.141.904	1.123.585	18.319	1,6%	980.102	161.802	16,5%	867.787	274.117	31,6%
Illes Balears	184.590	181.211	3.379	1,9%	157.278	27.312	17,4%	142.750	41.840	29,3%
Melilla	8.291	8.099	192	2,4%	7.030	1.261	17,9%	6.544	1.747	26,7%
Andalusia	1.507.707	1.484.823	22.884	1,5%	1.343.038	164.669	12,3%	1.245.997	261.710	21,0%
Comunitat Foral de N	131.835	130.589	1.246	1,0%	118.055	13.780	11,7%	109.151	22.684	20,8%
Comunitat Valenciana	938.859	927.285	11.574	1,2%	847.294	91.565	10,8%	778.158	160.701	20,7%
Ceuta	8.661	8.544	117	1,4%	7.669	992	12,9%	7.218	1.443	20,0%
Regió de Múrcia	236.607	232.762	3.845	1,7%	214.044	22.563	10,5%	197.196	39.411	20,0%
Total Espanya	9.187.187	9.082.603	104.584	1,2%	8.339.738	847.449	10,2%	7.736.581	1.450.606	18,7%
País Basc	521.364	517.942	3.422	0,7%	475.786	45.578	9,6%	443.633	77.731	17,5%
Catalunya	1.567.716	1.556.500	11.216	0,7%	1.452.766	114.950	7,9%	1.339.568	228.148	17,0%
La Rioja	66.498	65.795	703	1,1%	60.696	5.802	9,6%	57.305	9.193	16,0%
Castella-la Manxa	369.833	364.532	5.301	1,5%	340.542	29.291	8,6%	320.106	49.727	15,5%
Extremadura	221.772	218.558	3.214	1,5%	203.836	17.936	8,8%	193.884	27.888	14,4%
Cantàbria	131.653	130.570	1.083	0,8%	121.366	10.287	8,5%	115.115	16.538	14,4%
Aragó	283.749	281.803	1.946	0,7%	269.220	14.529	5,4%	256.071	27.678	10,8%
Galícia	687.235	682.739	4.496	0,7%	656.536	30.699	4,7%	627.529	59.706	9,5%
Castella i Lleó	572.445	568.872	3.573	0,6%	550.519	21.926	4,0%	533.556	38.889	7,3%
Principat d'Astúries	271.077	270.756	321	0,1%	269.281	1.796	0,7%	263.583	7.494	2,8%

Font: Estadiss.

QUADRE III-2.20. PENSIONISTES PER TRAMIS DE QUANTIA A 1 D'ABRIL DE 2024 PER SEXE									
	Total			Dones			Homes		
	En import inferior a l'SMI vigent	Entre l'SMI i pensió màxima	En pensió màxima o superior	En import inferior a l'SMI vigent	Entre l'SMI i pensió màxima	En pensió màxima o superior	En import inferior a l'SMI vigent	Entre l'SMI i pensió màxima	En pensió màxima o superior
Extremadura	70,7%	26,9%	2,4%	76,0%	22,2%	1,8%	66,1%	30,9%	2,9%
Andalusia	62,3%	34,1%	3,6%	70,7%	27,2%	2,1%	54,1%	40,8%	5,1%
Castella-la Manxa	62,3%	34,7%	3,1%	72,7%	25,3%	2,0%	54,0%	42,0%	4,0%
Canàries	61,8%	34,6%	3,5%	68,0%	29,4%	2,6%	56,0%	39,5%	4,4%
Regió de Múrcia	60,9%	35,3%	3,8%	70,9%	26,8%	2,3%	51,5%	43,2%	5,2%
Melilla	58,6%	35,3%	6,1%	64,3%	31,3%	4,4%	53,0%	39,3%	7,7%
Comunitat Valenciana	56,8%	39,2%	3,9%	67,5%	30,0%	2,4%	46,3%	48,3%	5,4%
Castella i Lleó	53,0%	41,8%	5,2%	63,7%	33,5%	2,8%	43,6%	49,0%	7,4%
Ceuta	53,0%	41,8%	5,2%	61,4%	35,2%	3,4%	44,3%	48,6%	7,2%
Illes Balears	52,5%	43,5%	4,0%	61,2%	36,3%	2,6%	43,5%	51,0%	5,5%
Total Espanya	51,5%	43,1%	5,4%	61,5%	35,3%	3,2%	41,8%	50,7%	7,5%
La Rioja	49,9%	46,1%	4,0%	62,4%	34,9%	2,6%	38,2%	56,4%	5,4%
Cantàbria	44,9%	49,2%	6,0%	56,8%	40,0%	3,2%	33,7%	57,8%	8,5%
Catalunya	43,9%	50,4%	5,6%	54,5%	41,8%	3,7%	32,5%	59,7%	7,7%
Comunitat de Madrid	39,9%	51,5%	8,5%	50,1%	44,3%	5,6%	29,2%	59,1%	11,7%
Principat d'Astúries	38,9%	50,6%	10,4%	52,2%	44,6%	3,2%	26,8%	56,2%	17,1%
Comunitat Foral de Navarra	38,7%	54,8%	6,5%	52,6%	43,5%	3,9%	25,8%	65,4%	8,9%
País Basc	32,2%	57,9%	9,9%	44,0%	50,3%	5,7%	20,9%	65,1%	14,0%

Font: Estadiss.